

Sygn. akt III Ca 2006/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Magdalena Hupa-Dębska

Sędzia SO Danuta Morys-Woźniak (spr.)

SO Andrzej Dyrda

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2014 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. B. (1) i A. B.

przeciwko Z. B.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 7 października 2013 r., sygn. akt IV RC 688/12

1 oddala apelację;

2 nie obciąża powodów kosztami postępowania odwoławczego.

SSO Andrzej Dyrda SSO Magdalena Hupa-Dębska SSO Danuta Morys-Woźniak

Sygn. akt III Ca 2006/13

UZASADNIENIE

Małoletni powodowie M. B. (1) oraz A. B. domagali się podwyższenia alimentów zasądzonych od pozwanego Z. B. odpowiednio do kwoty po 1.800 zł oraz 1.500 zł w miejsce alimentów orzeczonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 25 sierpnia 2008r. w sprawie o sygn. akt I RC 1056/07 poczynając od dnia 1 października 2012r. oraz zasądzenia od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazali, że alimenty dotychczas płacone (w kwotach po 1200 zł i 1000 zł miesięcznie) już od dawna nie wystarczają na pokrycie ich rzeczywistych potrzeb a od czasu kiedy je zasądzono upłynęły 4 lata.

Wyrokiem zaocznym z dnia 3 grudnia 2012r. sygn. akt 688/12 Sąd Rejonowy w Gliwicach zasądził od pozwanego na rzecz małoletniego M. B. (1) alimenty w kwocie po 1.800 zł miesięcznie a na rzecz A. B. alimenty w kwocie po 1.500 zł, łącznie alimenty w kwocie 3.300 zł miesięcznie, płatne z góry do dnia 10 każdego miesiąca do rąk matki małoletnich M. B. (2), poczynając od dnia 24 października 2012r. z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w

płatności którejkolwiek z rat , w miejsce alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 20 sierpnia 2008r. w sprawie o sygnaturze IRC 1056/07.

Pozwany wniósł sprzeciw od opisanego wyżej orzeczenia domagając się oddalenia powództwa oraz zasądzenia od powodów na jego rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych. W uzasadnieniu zakwestionował wykazanie przez powodów przesłanek z art. 138 k.r.o. uzasadniających podwyższenie alimentów. Podniósł, że oprócz zasądzonych alimentów, dodatkowo ponosi inne koszty związane z bieżącym utrzymaniem powodów. Nadto wskazał, że pomimo, iż uzyskuje dochody podobne jak przy orzekaniu o rozwodzie to, ze względu na zawarcie związku małżeńskiego z A. G., oraz narodzinami córki (22 listopada 2009r.), jego możliwości majątkowe uległy zmianie.

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 7 października 2013r. uchylił wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 03 grudnia 2012 r. w sprawie o sygnaturze IV RC 688/12 i oddalił powództwo. Nadto odstąpił od obciążenia powodów kosztami postępowania.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że małżeństwo M. K. i Z. B. zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 20 sierpnia 2008 r. sygn. akt I RC 1056/07. Jednocześnie pozwanego zobowiązano dołożenia na zaspokojenie potrzeb małoletnich dzieci alimentów w kwocie po 1.200 zł na rzecz M. B. (1) oraz po 1.000 zł na rzecz A. B..

W dacie orzekania przez sąd rozwodowy matka małoletnich była zatrudniona na stanowisku specjalista do spraw technicznych w (...) sp. z o.o. w Z. osiągając średnie miesięczne wynagrodzenie w kwocie około 2.700 zł.

M. B. (1) był uczniem IV klasy szkoły podstawowej. Uczęszczał na zajęcia dodatkowe (judo, szermierka) , których koszt wynosił łącznie 70 zł miesięcznie. A. B. uczęszczał do przedszkola za co jego matka ponosiła opłatę w wysokości 120 zł miesięcznie. Małoletni byli alergikami. Koszt wizyt u lekarza wynosił 100 zł rocznie na dziecko, a koszt leczenia 50 zł miesięcznie.

Z. B. zatrudniony był na stanowisku specjalista do spraw technicznych w (...) sp. z o.o. Nadto zawierał umowy cywilnoprawne z innymi podmiotami. Uzyskiwał wynagrodzenie w kwocie 4.000 zł netto miesięcznie.

Aktualnie M. K., jest zdrowa ma 45 lat i pracuje w firmie (...) sp. z o.o. w Z. z wynagrodzeniem w przedziale od 3.807,35 zł do 5.061,78 zł. Mieszka wraz z synami w mieszkaniu własnościowym, za które płaci czynsz w kwocie 1.200 zł miesięcznie, za energię elektryczną ponosi opłatę w kwocie 150 zł miesięcznie , za wodę 130 zł miesięcznie , za gaz 30 zł miesięcznie , internet i telefon 160 zł miesięcznie. Posiada samochód marki C. (...) rocznik 2002 a miesięczny koszt benzyny to kwota 400 zł.

M. B. (1) liczy 15 lat jest w III klasie gimnazjum, uczy się bardzo dobrze. Dojeżdża do szkoły autobusem (koszt biletu - 52 zł). Uczęszcza na szermierkę (składka na rzecz klubu - 58 zł). Małoletni jest alergikiem, koszty odczulania wynoszą 300 zł rocznie, a koszt wizyt u alergologa 200 zł rocznie. Koszt leków to z kolei 100 zł miesięcznie. Koszt wizyt u dentysty to kwota 280 zł. Roczny koszt ubrań to kwota 1.500 zł, a żywienia 600 zł. Obiadów w szkole 100 zł. W tym roku był na obozie żeglarskim, który kosztował 1.600 zł.

A. B. ma 9 lat, jest uczniem IV klasy. Uczęszcza na angielski (koszt 120 zł miesięcznie), na judo (100 zł miesięcznie), szermierkę (40 zł miesięcznie). Jeździ również na zawody, co wymaga wydatkowania kwoty 30-40 zł miesięcznie. Od wtorku do piątku małoletnim zajmuje się opiekunka (jej wynagrodzenie to 550 zł). Książki do szkoły kosztowały 420 zł. Na odzież wydatkowana jest kwota 100 zł miesięcznie, na żywienie - 600 zł miesięcznie, a obiady w szkole - 120 zł miesięcznie. Jest alergikiem -miesięczny koszt jego leków wynosi 100 zł).

Małoletni wraz z matką co roku wyjeżdżają na ferie do S. na okres 3-4 dni. W czasie ubiegłorocznych ferii byli na nartach za granicą i łączny koszt wyjazdu wyniósł 6.000 zł).

Z. B. ma 46 lat. Pracuje w firmie (...) na stanowisku specjalista d/s transportu. Z tego tytułu uzyskuje dochód 1.600 zł brutto. Nadto, uzyskuje dochód z delegacji do Niemiec w różnych wysokościach, przy czym biorąc pod uwagę okres od sierpnia 2012r do sierpnia 2013r uzyskał średnio w przeliczeniu na poszczególne miesiące 1.410 €, przy czym pozwany z tej sumy pokrywa koszt benzyny (średnia trasa tam i z powrotem wynosi ok. 1.000 – 1.400 km i pozwany wykonuje ją dwa razy w miesiącu). Podsumowując na dochody pozwanego składa się jego podstawowa pensja w wysokości 1.186 zł netto oraz dochody z tytułu delegacji, które po odliczeniu benzyny wynoszą 5.100 zł netto miesięcznie (przy kursie euro – 4.20) oraz roczny dodatkowy dochód z tytułu kontraktów wynoszący 4.500 zł.

W październiku 2010r. pozwany ponownie się ożenił i ma córkę. Żona pozwanego pracuje w (...) w dziale kadr i zarabia 1.600 zł brutto miesięcznie. Mieszka w K. wraz z żoną i córką w mieszkaniu spółdzielczym – własnościowym, które zostało zakupione z kredytu na 30 lat (rata kredytu - 850 zł). Opłaty za mieszkanie wynoszą: czynsz 600 zł miesięcznie, prąd co miesiąc 100 zł, woda 50 zł, gaz 20-30 zł, Internet i TV 59 zł. Do 2017 r. pozwany będzie spłacał samochód F. (...) rocznik 2009 (miesięczna rata - 550 zł). Matka pozwanego wspomaga go finansowo kwotą 200-300 zł miesięcznie. Przez ostatnie 3 lata nie był na wyjazdach letnich, ani zimowych. Na benzynę dla własnych celów wydaje 400-500 zł miesięcznie. Opłata za przedszkole dla córki wynosi około 150 zł miesięcznie, na żywność dla córki wydaje 5-10 zł dziennie, a na ubranie 100-300 zł miesięcznie.

W ubiegłym roku zabrał synów na 4 dni do Hotelu (...) i do jego matki do Z.. Zawozi starszego syna na zawody, które odbywają się poza G., pomaga mu w nauce. Ponadto „dolożył się” do zakupu laptopa oraz zakupu tableta dla synów. Oprócz alimentów pozwany w miarę swoich możliwości kupuje synom różne rzeczy i stara się reagować na ich zgłaszane potrzeby, tym bardziej, że są w stałym kontakcie.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał, iż podwyższenie obowiązku alimentacyjnego, zależy od spełnienia przesłanek określonych w art. 138 k.r.o. Rozstrzygnięcie o żądaniu opartym o art. 138 k.r.o. wymaga porównania stanu istniejącego w dacie uprawomocnienia się wyroku zasądzającego alimenty ze stanem istniejącym w dacie orzekania o ich podwyższeniu.

Uznając, że potrzeby M. B. (1) oraz małoletniego A. B. na przestrzeni ostatnich pięciu lat wzrosły, jak również wskazując zakres tych potrzeb, z uwzględnieniem aktywności szkolnej każdego z małoletnich, a także zwracając uwagę, że zarobki matki małoletnich powodów wzrosły (z kwoty 2.700 zł do 4.500 zł), a także, że pozwany utrzymuje kontakt z małoletnimi oraz wspomaga ich finansowo, uznał, że pozwany realizuje swój obowiązek rodzicielski nie tylko przez zapłatę alimentów, ale także przez osobistą pomoc oraz dodatkowe wspomaganie finansowe. Alimenty w łącznej kwocie 2.200 zł są wystarczające dla zapewnienia małoletnim odpowiedniego rozwoju oraz realizacji wszelkich potrzeb życiowych.

Sąd odstąpił od obciążenia małoletnich powodów kosztami zastępstwa procesowego.

Apelację od tego orzeczenia wnieśli powodowie. Zarzucili naruszenie art. 138 k.r.o. przez błędne przyjęcie, że nie nastąpiła zmiana stosunków, uzasadniających podwyższenie alimentów i dowolne ustalenia Sądu polegające na bezzasadnym przyjęciu, że pozwany przez osobistą pomoc i dodatkowe wsparcie finansowe zaspokaja potrzeby małoletnich.

Na tych podstawach wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 2 i 3 poprzez uwzględnienie powództwa oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu za I i II instancję, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w punkcie 2 i 3 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powodów na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie małoletnich powodów przyjmując jako podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne. Ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje za własne.

Stosownie do art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Zasadność tego roszczenia jest uwzględniona przez zakres obowiązku alimentacyjnego, który stosownie do art. 135 k.r.o., uzależniony jest od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Przez zmianę stosunków określonych w art. 138 k.r.o. rozumie się „istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych” (Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Komentarz, red. prof. dr hab. Krzysztof Pietrzykowski, Wydawnictwo C.H. Beck, wydanie 3, s. 1134). Zmiana stosunków musi się odnosić do wszelkich zmian w statusie ekonomicznym skutkującym zmianą zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub zmianą zakresu możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego. Uwzględnienie roszczenia (obniżenie alimentów) wymaga zatem wykazania, że zmiana taka nastąpiła po uprawomocnieniu się wyroku zasądającego świadczenie alimentacyjne, a więc po 28 października 2008r., kiedy to uprawomocnił się wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 20 sierpnia 2008r. w sprawie o sygnaturze I RC 1056/08-ustalający zakres dotychczasowego obowiązku alimentacyjnego.

Zgodnie z art. 135 § 1 k.r.o., zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Jak wskazał Sąd Najwyższy w punkcie 4 uchwały z dnia 16 grudnia 1987 r. (III CZP 91/86) przez usprawiedliwione potrzeby uprawnionego rozumieć należy potrzeby, których zaspokojenie zapewni mu - odpowiedni do jego wieku i uzdolnień - prawidłowy rozwój fizyczny i duchowy. Dzieci mają prawo do równej z rodzicami stopy życiowej niezależnie od tego, czy żyją z nimi wspólnie, czy też oddzielnie.

Obowiązek alimentacyjny, musi uwzględniać wynikający z art. 96 § 1 k.r.o. obowiązek rodziców troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotowywać je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień. Usprawiedliwione potrzeby dziecka winny być oceniane nie tylko na podstawie wieku, lecz również miejsca pobytu dziecka, jego środowiska, możliwości zarobkowych zobowiązanego do jego utrzymania i całego szeregu okoliczności każdego konkretnego wypadku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1969r., III CRN 350/69; uchwała Pełnego Składu Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/87), przy czym obowiązek dostarczania, w ramach obowiązku alimentacyjnego, środków utrzymania i wychowania przez rodziców na rzecz dziecka nie obejmuje świadczeń zwyczajowo przyjętych i życiowo celowych, ale niesłużących zaspokajaniu bieżących usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 2008r., I OSK 1195/07).

Przenosząc powyższe do ustalonego stanu faktycznego, Sąd Okręgowy podziela ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy, że potrzeby małoletnich na przestrzeni ostatnich pięciu lat wzrosły.

Niemniej jednak, wskazane powyżej ustalenie wzrostu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionych, musi uwzględniać również zmianę możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego, które wyznaczają górny pułap świadczeń alimentacyjnych, nawet gdyby nie zaspokajały one w pełni usprawiedliwionych potrzeb (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 1972 r., III CRN 470/71; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1972 r., III CRN 470/71). Zgodnie z uchwałą Pełnego Składu Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987r. (III CZP 91/86) przez ustawowe określenie „możliwości zarobkowe i majątkowe rozumieć należy nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane

ze swojego majątku, lecz te zarobki i te dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych. Możliwości zarobkowe zobowiązanego nie mogą być zawsze utożsamiane z faktycznie osiąganymi zarobkami. W uzasadnionych przypadkach obejmują one także wysokość zarobków, które zobowiązany jest w stanie uzyskać, lecz nie osiąga ich z przyczyn nie zasługujących na usprawiedliwienie, np.: niewykonywanie przez obowiązanego wyuczonego i dobrze wynagradzanego zawodu, podjęcie zatrudnienia w niepełnym wymiarze godzin, bądź też praca dorywcza.

Nie można również pominąć, iż stosownie do art. 135 § 2 k.r.o. wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionego; w takim wypadku świadczenie alimentacyjne pozostałych zobowiązanych polega na pokrywaniu w całości lub w części kosztów utrzymania lub wychowania uprawnionego.

Kryteria te zostały prawidłowo zanalizowane przez Sąd Rejonowy.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że pomimo zmiany potrzeb uprawnionych, możliwości majątkowe i zarobkowe pozwanego nie pozwalają na podwyższenie świadczenia alimentacyjnego.

Sąd Okręgowy, na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, doszedł do wniosku, że miesięczne koszty utrzymania M. nie przekraczają kwoty 1.400 zł. Koszty utrzymania małoletniego A. B. nie przekraczają natomiast kwoty 1.600 zł. Łącznie na ich utrzymanie konieczne jest wydatkowanie kwoty 3.000 zł. Koszty te nie uwzględniają partycypacji w kosztach utrzymania mieszkania. Pozwany jest zobowiązany do świadczenia alimentacyjnego w łącznej wysokości 2.200 zł. Pomimo, iż pomiędzy uzyskiwanym świadczeniem, a rzeczywistym kosztem utrzymania małoletnich powodów zachodzi niedobór, jednak nie można pominąć, że wskazany powyżej wpływ czasu, doprowadził do obniżenia wymiaru osobistych starań matki o wychowanie małoletnich. Uwzględniając przy tym, że pozwany uczestniczy również w wychowaniu małoletnich, a zatem spełnia częściowo obowiązek alimentacyjny w postaci określonej art. 135 § 2 k.r.o., należało uwzględnić również konieczność, w miarę rozwoju małoletnich, również zwiększenie się udziału finansowego matki w ich utrzymanie, która w naturalny sposób wypiera „osobiste świadczenia alimentacyjne”. Przy uwzględnieniu zatem wskazanych powyżej wartości (kosztów utrzymania małoletnich), należało uznać zasadność poniesienia przez matkę kwoty 800 zł tytułem przyczyniania się do zaspokojenia potrzeb powodów, tym bardziej, że od czasu ustalenia poprzedniego obowiązku alimentacyjnego, jej sytuacja majątkowa uległa znacznemu polepszeniu. Obciążenie matki częścią kosztów utrzymania małoletnich powodów ma również uzasadnienie w literalnym brzmieniu art. 133 k.r.o., którego § 1 stanowi, iż rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Tym samym, obowiązek ten spoczywa na obojgu rodzicach, a wobec, co wskazano powyżej, stopniowemu zanikaniu osobistych starań o wychowanie dziecka, matka winna również finansowo partycypować w utrzymywaniu powodów.

Powyższe okoliczności czyniły zasadnym uznanie zaskarżonego orzeczenia za prawidłowe, w związku z czym apelacja powodów podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono po myśli art. 102 k.p.c. i nie obciążono powodów kosztami postępowania apelacyjnego, uznając, że (z uwagi na całokształt okoliczności niniejszej sprawy) zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu powołanego wyżej przepisu.

SSO Andrzej Dyrda SSO Magdalena Hupa – Dębska SSO Danuta Morys – Woźniak